

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ФИЛОЛОГ

ЧАСОПИС ЗА ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ

PHILOLOGIST

JOURNAL OF LANGUAGE, LITERARY AND CULTURAL STUDIES

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

IV/2011

ЈЕДАН СПЕЦИФИЧАН СЕМАНТИЧКИ ТИП АБЛАТИВНОГ ГЕНИТИВА¹

Апстракт: Циљ овога рада био је да укаже на семантичку специфичност аблативног генитива уз неке типове каузативних глагола. Генитив уз глаголе типа заштитити, одвратити, одговорити и сл. непосредни је корелатив пропозиције којом се исказује ситуација на чијем је 'отклањању' непосредно ангажован субјектагенс. Премда је његово деловање, у првом реду, у сфери интенционалности, непосредни ефекат каузације тиче се лица именованог на позицији директног објекта, коме најпре припада улога објекта каузације, а потом и субагенса, будући да је ангажовано у обема корелативним ситуацијама – узрочној, или каузирајућој, и последичној.

Кључне речи: синтакса, семантика, каузативни глагол, аблативни генитив.

1. Увод

Аблативни генитив – предлошки или слободни (Стевановић 1965, 1966а; Станојчић 1966 и сл.),² као и генитив уопште, били су тема, централна или успутна, бројних студија и расправа (Ивић 1954; Ивић 1955–1956; Ивић 1956; Гортан-Премк 1963; Поповић 1964; Стевановић 1966б; Стевовић 1967; Мршевић 1973; Радовић-Тешић 1973; Радовић-Тешић 1976; Стевановић 1979³; Ковачевић 1981; Фелешко 1995; Ивић 1999; Антонић 1999; Антонић 2005 и сл.), у којима је, свакако онима које су биле усмерене на опис аблативности (Стева-

новић 1965; Стевановић 1966а и сл.), управо за генитив уз предлог од, као опште и најјучљивије значење, утврђено да упућује на какво "потичање, одвајање и удаљавање од појма с именом у генитиву" (Стевановић 1979³: 213). Када је, међутим, ова, у основи, прилошка конструкција семантички маркирана, указује и на агенс, материју, порекло и узрок и сл. (Стевановић 1979³: 213–232; Фелешко 1995: 110–111; Антонић 2005: 128, 137, 162, 166). На тај начин се у бити један логички концепт везује за различите ситуационе типове (нпр. акционалност и неакционалност), те синтаксичке обрасце (актив, пасив, персоналност, имперсоналност, адноминална и адвербијална детерминација, комплементизација и сл.). Стога се, на основу наведенога, може закључити да се одвајање или потичање најпре везује за сферу деловања агенса који се удаљава од кога или чега, те од ког потиче какав појам, исходи каква радња или активност уопште, с чим у тесној вези је и значење узрока, које претпоставља постојање

1 Овај рад урађен је у оквиру пројекта бр. 178004 под називом *Стандардни српски језик – синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања*, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

2 Премда се аблативно значење може обема формама означити, од + генитив је типична аблативна конструкција (Стевановић 1979³: 213), док се слободни генитив појављује у том значењу само ако глагол који допуњује упућује на какво одвајање, напуштање, потичање и сл. (*лишити наследства : дотаћи се зида*).

радње или стања из ког произилази какав ефекат, у сфери агенса или изван њега. С друге стране, док се порекло може схватити као квалификација посредством напуштања каквог простора, дотле се материја тиче квалификације преко састава или структуре.

1.1. Како, међутим, М. Стевановић примећује, аблативним генитивом се означава и “какво растављање, отклањање, ослобађање, осигуравање или узимање од кога или од чега” (Стевановић 1965: 240; Стевановић 1979³: 214), где се посебно издвајају глаголи *задржати*, *осигурати*, *ослободити* и сл., уз које аблативни генитив није у прилошкој, већ у објекатској функцији (Стевановић 1979³: 215). Премда се овај специфични семантички тип код М. Стевановића одређује посредством лексичког значења глагола, уз наведене и сличне каузативне глаголе аблативност треба у најширем смислу схватити као онемогућавање реализације радње која је или непосредно именована генитивом, или само стоји у логичкој или асоцијативној вези с појмом у датој форми (*осигурати кога / шта од провале / провалника*).

Из овога проистиче сасвим оправдан закључак да се у датим примерима ради о двопропозиционим (или двореченичним базичним) конфигурацијама, чија се семантичко-модална структура може уопштено представити на следећи начин: ‘X чини P₁ како Y не би чинио P₂, тако да Y не може / не треба да чини P₂’. Тако, на пример, реченицу *Ана га је задржала од посла* можемо парафразирати ‘Ана чини нешто, тако да он не може да ради свој посао’. Заједничка одлика ових конструкција јесте да се аблативност промовише као напуштање, тачније, дезактуализација или ангажовање на дезактуализацији радње P₂ и/или њених непосредних ефеката (*одвикнути од пушења; одвратити од бекства*), што се на пропозиционом нивоу мани-

фестује кроз обавезно присуство негације: ‘Y не може / не треба да чини P₂’.

С обзиром на то да се аблативним генитивом именује или радња P₂, коју можемо схватити и као последицу радње P₁, или други учесник ситуације у улози објекта каузације и агенса радње P₂, ова позиција је стога резервисана или за субпредикат (SubPred) или за субагенс (SubAg).³ Субагенс је, дакле, други вршилац радње (P₂), који је, међутим, и непосредни објекат каузације (*задржати кога од посла* = ‘онемогућити кога да ради свој посао’),⁴ стога се овим термином и наглашава његова ситуациона подређеност. Субпредикатом, међутим, означавамо последичну радњу (P₂), чији је вршилац управо субагенс. На тај начин се дата конфигурација посматра као узрочно-последични ланац, где су субагенс и субпредикат управо експоненти последичне ситуације, односно пропозиције (Prop).

Својеврсни изузетак представљају глаголи типа *заштитити* (нпр. *Он ју је заштитио од пса*), који, заправо, конституишу тропропозициони модел који се може разумети на следећи начин: ‘X чини P₁ на Y-у, те стога Z чини P₂ на X-у како би Y могао да чини P₃, тако да Y може да чини P₃’. На овај начин схваћена, ситуација је резултат садејства три лица, при чему субјекат агенс (Z) онемогућује деловање лица или појма именованог формом аблативног генитива (X), све с намером да лицу или појму именованом слободним акузативом (Y) омогући да несметано делује. Деловање X-а је, дакле, неповољна околност по Y, коју, међутим, отклања Z. Будући да се овим глаголима означава деловање ради спречавања доласка у неповољну ситуацију, М. Ковачевић наводи да ове конструкције

3 Више о појмовима супраагенс, субагенс, супрапредикат и субпредикат погледати у: Алановић 2011: 59-60.

4 Знаком *i* обележавамо да дате лексичко-граматичке јединице стоје у семантичкој корелацији.

имају аблативно-финално значење (Ковачевић 1989: 91–92)

1.2. Горенаведену сложену, узрочно-последичну пропозициону структуру срећемо код каузативних глагола, међу којима се издвајају они протективни (*заштитити*), опстантивни (*задржати*), инструктивно-дехабитуални (*одвикнути*) и иницијативни (*одговорити*), који захтевају, уз акузативни, и објекат у форми аблативног генитива: S + V₁ + DO_A + IO_{G / PP [од + G]}.⁵

У наредним параграфима навешћемо типичне, или базичне, реченичне моделе у којима се појављују наведени глаголи, при чему ћемо се посебно осврнути на њихову синтаксичку и семантичку валентност. С обзиром на то да је реч о каузативним глаголима, њихов субјекат је семантизован као агенс каузатор (или супраагенс (SupraAg)), чије је деловање, омогућивачко или онемогућивачко, усмерено на објекат каузације и радњу коју он у последичној ситуацији реализује у својству субагенса (*Одвикала га је од пушења* [– Она чини нешто и он више не пуши]). Будући да је то заједничка одлика каузативних глагола уопште, нећемо се детаљније освртати на семантичку функцију субјекта.

2. Реченични модели.

Троаргументни модел (а) типичан је за протективне глаголе типа *заштитити*. Директна објекатске допуна у слободном акузативу представља обавезну допуну, док је она генитивна испистива, а појављује се у слободној форми или у конструкцији *од + G* (Стевановић 1979³: 82, 214; Фелешко 1995:

105; Антонић 2005: 138; Ружић 2005: 502), које се могу наћи у комутабилном односу (*спасити некога нечега / од нечега*). Специфичност овога модела огледа се у денотирању ситуације као садејства три лица, тј. три актанта – агенса иницијатора, супраагенса и субагенса. Док се субјекат семантизује као супраагенс а директни објекат као објекат каузације, тј. субагенс, формом генитивног објекта се именује лице коме припада улога агенса иницијатора.

(а) S_{SupraAg} + V₁ + DO_{A: Pac→SubAg} + IO_{G / PP [од + G]: Ag-inic}

Кошнице се могу држати под кључ и тиме обезбедити од лопова. Мрш. 1, 48. РСАНУ 16: 173. Није се знало... шта је требала да ради у случају ако се не буде показала кадра да од ових одбрани Куманово. Лаз. М. 1, 88. РСАНУ 16: 738. Тако је било и онда када је Zevs zavoleo prelepu Iju па је – да је *sakrije od svoje žene Here, pretvori u kravu*. www.alas.matf.bg.ac.yu. Још је вријеме да се побринете од душмана спасити отаџбину. Март. РСМ 5: 925-926. *Državu treba čuvati od neprijatelja, a ženu od prijatelja*. www.cafemontenegro.com. *Krema, mleko ili losion koji štite od sunčevih zraka obavezni su*. www.farmaceuti.com.

Слободним акузативом са функцијом директног објекта [DO_{A: Pac→SubAg}] идентификован је објекат каузације, који у каузирајућој и иницирајућој ситуацији остварује неку од типичних објекатских улога, по правилу пацијенса, будући да се на њему очитује трансформативно деловање и супраагенса и агенса иницијатора. Субагентивни карактер овог конституента произилази из импликације да се именовани појам, уз супраагенс, непосредно ангажује у каузираној ситуацији (*Марко брани Ану од луталица* [и Ана се брани од луталица]), чији би исход, међутим, без интервенције супраагенса, био неповољан по сам субагенс. Ову чињеницу потврђује напоредност облика каузативних и одговарајућих рефлексивних

5 Овде дајемо разрешење у тексту датих скраћеница: S – субјекат, V – предикат, DO – директни објекат, IO – индиректни објекат, PP – предлошко-падежна конструкција, A – акузатив, G – генитив, Ag-inic – агенс иницијатор, Det – детерминатор, Nom – именица, Cl: Obj – објекатска реченица, Pac – пацијенс, Prez – презент, Eksplik – експликативно значење.

глагола (*бранити* : *бранити се*; *штитити* : *штитити се*). Треба нагласити да се субагенс појављује као објекат у двома корелативним ситуацијама – у каузирајућој, са супраагенсом као носиоцем (*Друг га_i брани од непријатеља*), и у иницирајућој са екстерним агенсом иницијатором (*Непријатељ га_i напада и зато га_i друг брани*).

С друге стране, индиректни објекат уз протективне глаголе [IO_{G / PP [od + G]: Ag_{inic}}], који стоји у слободном генитиву или у конструкцији *од + G*,⁶ именује трећи актонт у улози екстерног агенса иницијатора, експонента прве, иницирајуће ситуације датог каузалног ланца. Агентовни карактер ове објекатске допуне показује семантичка интерпретација реченице типа *Она га је сакрила / склонила / заклонила од непријатеља*, која се може представити у виду следећег каузалног ланца: 'Непријатељ га прогони' ° Он тражи заклон / уточиште ° Она му је омогућила да се сакрије / склони ° Он се крије'. Овом декомпозицијом семантичког садржаја управног глагола само се потврђује полиситуациони карактер каузативних глагола. И још нешто. Агенси иницијатор као носилац иницирајуће ситуације одговоран је за успостављање таквих околности које ће обезбедити учешће још барем два учесника – супраагенса и субагенса. Док је деловање агенса иницијатора усмерено на субагенс, дотле је деловање супраагенса усмерено на неутрализацију ефеката наметнутих околности.

Да је агенс иницијатор само експонент одговарајућег пропозиционог садржаја доказује и то што се на овој позицији појављују и девербативне и деадјективне именице као непосредни корелати логичког предиката треће, иницирајуће ситуације. У таквим случа-

6 М. Ковачевић ову конструкцију као допуну глаголима типа *избавити*, *ослободити* и сл. класификује међу синтагме са аблативно-финалним значењем (Ковачевић 1989: 180)

јевима говоримо о пропозиционом типу објекта. Овај тип семантичке валентности видимо у примерима *Склонити некога од болести / поплава / рације* и сл.

$$S_{\text{SupraAg}} + V_1 + DO_{A: \text{Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{G / PP [od + G]: \text{Prop}}$$

Гледа... ђе ће марву заклонити од поплаве. Давидовић С. Н., БВ 1888, 127. РСАНУ 5: 792. Својом опоменом он нас је спасао сигурне смрти. Чол. РМС 5: 925–926. *Kriza će nas spasti od zaborava i neopravnane zapostavljenosti u nekim sredinama.* www.tmg.org.rs. Naravno, država koja očekuje ovakav doprinos mora imati i zakone koji će insajdere *štititi od zlostavljanja*... www.mc.rs.

Пропозициони тип објекта обезбеђује идентификацију агенса треће корелативне ситуације у форми субјекатског генитива или одговарајућег детерминатора уз глаголску именицу (нпр. *штитити децу од злостављања вршњака*).

$$S_{\text{SupraAg}} + V_1 + DO_{A: \text{Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{G / PP [od + G]: \text{Prop}} \\ \{NP [\text{Det}_{\text{SubAg}} + \text{Nom1}_{G: \text{SubPred}}] / [\text{Nom1}_{G: \text{SubPred}} + \text{Nom2}_{G: \text{SubAg}}]\}$$

2.1. Овај модел, као резултат валентне варијације, конституишу и опстантивни глаголи *задржати*, *зауставити* и сл., употребљени у значењу 'спречити' или 'онемогућити' (*задржати кога од чега*). У овом случају, међутим, алтернација слободног и предлошког генитива изостаје.

$$S_{\text{SupraAg}} + V + DO_{A: \text{Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{PP [od + G]: \text{SubPred}} \\ / \text{Cl: Obj} [\text{da} + V_2_{\text{Prez}}]\}$$

Ви сте ме дуго задржали од посла. Трифк. К. 1, 10. РСАНУ 5: 702–703. Ipak čak ni brak me nije mogao *zadržati od pisanja* na gore navedenu temu... www.maksimalno.com. Prva tri stadijuma sifilisa se potpuno leče, bez trajnih oštećenja, a čak se mogu *zaustaviti od daljeg napredovanja* i oštećenja... www.blic.rs.

Аблативни генитив у примеру типа *задржати некога од посла* у функцији је индиректног објекта (Стевановић 1979³: 214–215; Фелешко 1995: 105; Антонић 2005: 138). Ова специфична рекцијска допуна уз глагол *задржати* именује садржај субпредиката корелативне субпропозиције. Стога се на овој позицији и налазе редовно глаголске именице (*посао, учење* и сл.). Овом се конструкцијом означава онемогућавање или спречавање субагенса да настави већ започету радњу, или радњу чији почетак непосредно предстоји. Стога се може рећи да се супситуацијом не денотира каузирана радња као дејство на снази, већ као одложено дејство. Аблативност у овом примеру значи привремено или трајно дистанцирање субагенса од реализације какве радње.

Смена субпредикатског објекта одговарајућом реченицом је норма у домену валентне варијације.

$$S_{\text{SupraAg}} + V_1 + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + Cl: \text{Obj} [da + V_2_{\text{Prez}}]$$

Možete li ga *zadržati* da ne prekine najlon? www.ribarska.com. Ništa nas u prošlosti nije moglo *zastaviti* da stignemo do Beograda: ni roditeljske zabrane, ni nestašice benzina, ni nemanje para ili javnog prevoza. www.pancevo.com.

Синтаксичка обележја објекатске реченице не одступају од оних типичних за ову глаголску класу, што значи да је уведена везником *да* и има предикат у немобилном презенту.

Нереференцијалност презента резултат је чињенице да се овом реченицом идентификује последична ситуација, која је стога увек постериорна у односу на ону узрочну или каузирајућу.

2.2. Синтаксички валентни модел (а), који, уз акузатив директног објекта, интегрише и предлошки генитив блокиран предлогом *од* у функцији индиректног објекта (Ружић 2005: 502),

захтевају и инструктивно-дехабитуални глаголи типа *одвићи, одвикнути, одучити*, који се постављају као антонимски парови у односу на инструктивно-хабитуалне глаголе типа *навикнути*. Одступање од прототипичног модела (а) ограничено је на сферу семантичке валентности, те говоримо о његовој варијанти (а.а).

$$(a.a) S_{\text{SupraAg}} + V + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{\text{PP} [od + G]: \text{Eksplik} [\rightarrow \text{SubPred}]}$$

Да га одвикне од мазања тела белим луком против чуме, никад није успео. Пек. Б. 7, 179. РСАНУ 16: 762. Покушали су да га одуче од те навике. Глиш. РМС 4: 76.

Наместо предлошког генитива, као резултат валентне варијације, уз глагол *одучити* појављује се и слободни генитив.

$$S_{\text{SupraAg}} + V + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{\text{G: Eksplik} [\rightarrow \text{SubPred}]}$$

Дјецу треба зарана одучити сваког страха. Шкроб. РМС 4: 76.

Субагенс као објекат каузације имеван је на позицији директног објекта, чија се улога у фази каузације може сместити у пацијативно поље.

С друге стране, аблативни генитив као индиректни објекат представља експликативну допуну, којом се непосредно или посредно именује субпредикат. У овом случају говоримо о експликативном објекту јер каузација није непосредно усмерена на радњу, већ најпре на когнитивно-перцептивне способности субагенса, од којих зависи његова спремност, навика или знање да се каква радња спроведе. Према формалнограматичком лику индиректног објекта, те његовом значењу, може се начелно закључити да се аблативном конструкцијом *од* + G означава напуштање как-

вог раније усвојеног облика понашања, перципираног као навика субагенса.

Алтернација екпликативног објекта и објекатске реченице је типична за ову класу каузатива.

$S_{\text{SupraAg}} + V_1 + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + \text{Cl: Obj} [da + V_2_{\text{Prez}}]$

Kako ga odučiti da me grize? www.roda.hr. Ne postoji čarobni recept kojim ćete odvići dete da to radi... www.mondo.rs. Како ћу одвићи коња да не плази језик? Вуков. А. 2, 168. РСАНУ 16: 762.

Објекатска реченица уз овај тип инструктивних глагола не показује никакве формалнограматичке специфичности у односу на инструктивно-хаби-туалне глаголе типа *навикнути* или оп-стантивне типа *задржати*.

2.2.1. Идентичан синтаксичко-сема-нтички валентни модел типичан је за иницијативне глаголе типа *одговорити*, *одвратити* и сл.

(a.a) $S_{\text{SupraAg}} + V + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + IO_{\text{PP} [od + G]}$
Eksplik [$\rightarrow$ SubPred]

Брижни родитељи своју дјецу... кане одвратити од таквих састанака. Ил. Л. 1, 224. РСАНУ 16: 777. Влада је узалуд покушавао да је одговори од пута. Том. Ј. 1, 9. РСАНУ 17: 18.

Акузативни објекат именује објекат каузације у улози пацијенса и субагенса супситуације. Аблативни генитив одређујемо као екпликативни тип објекта будући да се каузација остварује на комуникативном плану,⁷ те који, с друге стране, посредно именује субпредикат. Сам ефекат каузације, дакле, није само не-чињење, већ, пре свега, субагенсова објава да што неће чинити. То се најбоље види у односу према глаголу *наговори-*

7 И. Антонић под екпликативним генитивом одређује семантичке допуне уз глаголе, именице и придеве непотпуног значења (Антонић 2005: 135).

ти, којим се исто тако не означава само да субагенс што већ чини, већ, пре свега, да је објавио своју спремност или намеру да то учини (нпр. *Наговорила га је да иду на море* [$\neg$ Пристао је да иду на море]).

И за ове глаголе је типична алтернација предлошког објекта и објекатске реченице.

$S_{\text{SupraAg}} + V_1 + DO_{\text{A: Pac} \rightarrow \text{SubAg}} + \text{Cl: Obj} [da + V_2_{\text{Prez}}]$

Мислим да сам учинио услугу својој домовини, ако једнога дана поштенног човјека одговорим да се из ње не одсели. Радић С. 1, 138. РСАНУ 17: 18.

3. Закључак

На ових неколико примера може се видети да се аблативним генитивом, посебно аблативном конструкцијом *од* + G, исказује опште значење напуштања, удаљавања или одвајања, које се, међутим, односи на какву радњу, што има за последицу њен престанак, привремени прекид, одгађање или поништавање њених ефеката. Стога се на овој позицији и налазе редовно именице, девербативне и деадјективне, које непосредно именују какву радњу (*задржати од учења*), а изузетак су случајева када се формом генитива именује сам агенс (*бранити од непријатеља* [$\neg$ Непријатељ напада]). Специфичним се чине примери са глаголима типа *одговорити*, који, будући у основи комуникативни, аблативним генитивом именују садржај, или нешто у вези са садржајем говорне делатности агенса. На тај начин се посредно, тек преко садржаја саопштења, именује, тј. експлицира евентуална последична радња (*одговорити друга од бекства* [$\neg$ рећи другу да не бежи, те друг објављује да то неће учинити]).

Да се у основи овога облика налази пропозиција, доказује и редовна алтер-

нација номиналних и реченичних објеката (*одговорити од пута / да не путује*).

Овим смо невеликим радом настојали показати да се наспрам једног граматицизационог обрасца могу наћи различита значења, која је, међутим, ипак могуће довести у међусобну логичку или концептуалну везу. С друге стране, специфичности на значењском нивоу, условљене значењем управног глагола, одражавају се кроз специфичну семантичку валентност допуна, те њихову алтернативност.

Извори:

1. РСМ: *Речник српскохрватскога књижевног језика*. књ. 1–3, Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, књ. 4–6, Нови Сад: Матица српска. 1967.
2. РСАНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. 1–17. Београд: Институт за српскохрватски језик. 1959–
3. Електронски извори: www.mondo.rs; www.ribarska.com; www.pancevo.com; www.roda.hr; www.maksimalno.com; www.blic.rs; www.vesti.rs; www.tmg.org.rs; www.mc.rs; www.alas.matf.bg.ac.yu; www.cafemontenegro.com; www.farmaceuti.com.

Литература:

1. Алановић, Миливој (2011). *Каузативност – манипулативност: од концепта ка форми*. Нови Сад: Филозофски факултет.
2. Антонић, Ивана (2005). Синтакса и семантика падежа. У: ПИПЕР, Предраг и др. *Синтакса савременога српског језика. Проста реченица*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска. 119–344.
3. Anđonić, Ivana (1999). Temporalni genitiv s predlogom USRED. *Зборник*

Матице српске за филологију и лингвистику. XLII: 133–139.

4. Гортан-Премк, Даринка (1963). Синтагме с предлогом *до* с обзиром на својства предлога уопште. *Наш језик*. н. с. XIII/1–2: 64–80.
5. Ивић, Милка (1954). Узрочне конструкције с предлогом *због*, *од*, *из* у савременом књижевном језику. *Наш језик*. н. с. V/5–6: 186–194.
6. Ивић, Милка (1955–1956). Из проблематике падежних временских конструкција. *Јужнословенски филолог*. XXI: 165–214.
7. Ивић, Милка (1956). Однос између квалитативног генитива и квалитативног инструментала. *Наш језик*. н.с. VII/7–10: 260–269.
8. Ивић, Милка (1999). О реченицама типа *ОТИШЛА ЈЕ КОД МАЈКЕ / ОТИШЛА ЈЕ ДО МАЈКЕ*. *Наш језик*. н.с. XXXIII/1–2: 1–4.
9. Ковачевић, Милош (1981). Употреба приједлога *преко* у српскохрватском стандардном језику. *Наш језик*. н.с. XXV/3: 136–158.
10. Ковачевић, Милош (1989). Интенционалне конструкције у Доситејеву језику. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. XXXII/2: 177–191.
11. Мршевић, Драгана (1973). Предлози *над*, *под*, *пред*, и *изнад*, *испод* и *испред* с одговарајућим падежним облицима у функцији одређивања просторних односа. *Наш језик*. XIX/4–5: 204–227.
12. Поповић, Љубомир (1964). Падежна синонимика у језику Вука Стеф. Караџића. *Наш језик*. н.с. XIV/2–3: 73–129.
13. Радовић-Тешић, Милица (1976). Предлог *код* уз генитив глаголских и других апстрактних именица у функцији одређивања времена и његове семантичко-синтаксичке опозиције. *Наш језик*. XIX/4–5: 228–255.

14. Радовић-Тешић, Милица (1976). Предлог *код* с генитивом неправих (конкретизованих) глаголских именица. *Наш језик*. н.с. XXII/3: 101–115.
15. Ружић, Владислава (2005). Проста реченица као синтаксичка целина. У: ПИПЕР, Предраг и др. *Синтакса савременога српског језика. Проста реченица*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска. 477–571.
16. Станојчић, Живојин (1966). О двојаком облику предлога у секвенци *с(а)* + падежни облик. *Наш језик*. н.с. XV/5: 257–287.
17. Стевановић, Михаило (1965). Значење и функције генитивне синтагме с предлогом *од*. *Наш језик*. н.с. XIV/4–5: 239–262.
18. Стевановић, Михаило (1966а). Синтагме с генитивом и предлогом *с(а)*. *Наш језик*. н.с. XV/1–2: 62–76.
19. Стевановић, Михаило (1966б). Генитивне синтагме с предлогом *код* и неке њихове опозиције. *Наш језик*. н.с. XV/3–4: 158–179.
20. Стевановић, Михаило (1967). Једна синтагма с аблативним генитивом у стилској функцији поређења и епитета. *Наш језик*. н.с. XVI/1–2: 27–31.
21. Стевовић, Игрутин (1967). Две сродне синтаксичке конструкције. *Наш језик*. н.с. XVI/1–2: 27–31.
22. Фелешко, Казимјеж (1995). *Значења и синтакса српскохрватског генитива*. Нови Сад – Београд: Матица српска – Вукова задужбина – Орфелин.

EIN BESONDERER SEMANTISCHER TYP DES ABLATIVEN GENITIVS

Zusammenfassung

In dieser Arbeit haben wir versucht einen spezifischen semantischen Typ des ablativen Genitivs zu erläutern. Obwohl dieser Genitiv in der Regel in einer Präpositionalform erscheint (*od* + Gen), identifiziert er eine neue durch den Subjekt-Agens verursachte Handlung, für die ein neuer Agens zuständig ist. Genauer gesagt, diese 'neue Handlung' soll man verstehen als abweichung oder abneigung von der gewohnten Tätigkeit

malanovic@ptt.rs